

1

September 2006

Pozorovala ho, keď stál pred zrkadlom na chodbe a z pliec na béžovom kabáte si oprašoval neviditeľné lupiny. Jeho santalová kolínska sa vznášala vo vánku z otvoreného okna. Stále je pekný. Vek ho neohol, a hoci už má šedivé vlasy, iní mu môžu závidieť, aké ich má husté. V tmavých očiach má iskru, ktorú nehasil ani žiaľ.

„Dobré ráno, ocko. Ideš na cintorín?“

Smutne sa na ňu usmial. „Áno, Sarah. Kam inam by som šiel?“

Napravila mu uzol na kravate a pobožkala ho na líce. „Ocko, už ubehlo šesť mesiacov. Nemusíš tam chodiť každý deň.“

„Viem, že nemusím, Sarah. Chcem.“ Zohol sa, aby svoje vyleštené topánky posledný raz pretrel mäkkou kefkou, ktorú nechával na stolíku na chodbe, potom sa vystrel a pozrel sa jej rovno do očí. „Bolo by pekné, keby si z času na čas išla so mnou.“ Jeho tón bol nežný, takmer prosebný.

Potlačila netrpezlivé zastonanie. Liezlo jej na nervy, že sa dookola rozprávajú o tom istom. „Nemusím chodiť na mamičkin hrob, aby som si ju pamätala.“ Pobúchala si po hrudi. „Každú sekundu každého dňa ju nosím tu.“

Vzdychol, chytil ju za ruku a pobožkal ju na ňu. „Ako chceš, ale čoskoro musíme zasadiť nejaké cibulky. Chcem, aby tam počas fádnych zimných mesiacov mala veľa farieb. Uvažujem,

že kúpim snežienky. Tie vychádzajú skoro, však? A potom krókusy a narcisy. Cez ne sa tie prekliate zajace neprehryzú.“ Poti chu sa zasmial. „No? Čo si o tom myslíš?“

Sarah zvesila z vešiaka tašku a prehodila si ju cez plece. „V poriadku, cestou naspäť nejaké kúpim v záhradnom centre.“

Nadvihol obočie. „Cestou naspäť odkiaľ?“

„Oco,“ každú slabiku pretiahla. „Veľmi dobre vieš, kam idem.“

„Prosím, len nepovedz, že ešte stále sledíš na tom mieste.“

„Neslédim. Volá sa to prieskum.“ Keď zbadala jeho zničený pohľad, olutovala svoj ostrý tón, a tak o niečo nežnejšie dodala: „Ocko, ty si primárny zdroj. Vieš si predstaviť, aké je to pre historika cenné? Chceš, aby mala moja kniha úspech, však?“

„Teraz si historička? Myslel som si, že robíš v miestnej knižnici.“

„Áno, ocko, to je moja práca. Všetci musíme platiť účty, ale táto kniha je moja vášeň a tvoj vklad môže z dobrej knihy urobiť absolútne fantastickú.“

„Už som ti predsa vravel,“ odvetil unavene, „že sa o tom nechcem rozprávať.“ Prstom pichol do vzduchu medzi nimi. „Nepríd' za mnou plakať, keď ťa zatknú za neoprávnený vstup na cudzí pozemok.“

„Nie je to neoprávnený vstup, je to mestský prieskum.“ Všimla si, že zaťal zuby a že sa mu zrýchlil dych. Nežne ho potiahla za rukáv na kabáte. „Prosím, len mi povedz, aké to tam bolo,“ šepala. „Sľubujem, že ak to pre teba bude veľmi nepríjemné, prestaneme. Povedz mi len toľko, koľko chceš.“

Otvoril vchodové dvere a pri pohľade na dážd' bubnujúci na príjazdovej ceste podráždene vzdychol. Zo stojana zobral dážd'nik a namieril ním na ňu, akoby držal meč. Prekvapene cúvla.

„Už som ti povedal toľko, koľko som chcel.“

„Čo je dokopy nič.“

Otvoril dáždňik a zdvihol ho nad hlavu. „Sarah, niektoré veci je lepšie nechať v minulosti. To je moje posledné slovo.“

Sledovala, ako vykročil po chodníku, a dúfala, že sa otočí a ospravedlňuje jej zakýva. Odkedy nežije mama, ktorá dokázala zmierniť jeho nálady, býva neznesiteľne mrzutý. Mama naňho mala dobrý vplyv. Nikdy mu nedovolila trucovať a z temnej nálady ho vedela dostať jedinou dobre načasovanou vtipnou poznámkou, zvyčajne namierenou naňho. Jej nákazlivý smiech mu nedovolil, aby zostal dlho smutný. Bola si istá, že mamu ľúbil. Videla, ako ho zničilo, keď umrela. Videla jeho jamu žiaľu, ktorá bola taká hlboká, že sa obávala, či bude schopný pozbierať dosť síl, aby z nej vyliezol. Jeho každodenné návštevy jej hrobu sa stali skôr posadnutosťou než rutinou. Napriek tomu mala pocit, že niečo chýbalo. Nebolo to také veľké, aby to zbagatelizovalo ich manželstvo alebo ich lásku, ale zdalo sa jej, že niečo nebolo v poriadku. Pripadalo jej to, ako keď človek dokončí tisícúskové puzzle, no odrazu zistí, že má len deväťstodevätidesiatdeväť kúskov. Ten jeden chýbajúci dielik pokazí celkový dojem. Stále je jasné, čo je na obrázku, ibaže oči bude vždy priťahovať prázdne miesto, kde mala byť chýbajúca časť. Nevedela prečo, mala však neprijemný pocit, že ten chýbajúci kúsok mal niečo spoločné s Ambergatským ústavom pre choromyselných.

Do Ambergatu, ako tento bývalý ústav nazývala, chodila niekoľko mesiacov, ale zakaždým, keď odbočila za roh a pred očami sa jej vynorila nádherná budova, jej vyrazila dych jej vznešenosť. Videla veľkolepé rezidencie, ktoré neboli tak dobre postavené ani vybavené. Ambergate bol vybudovaný z najlepšieho pieskovca, fasáda bola nesmierne pompézna,

osemuholníková kupola na hodinovej veži sa majestátne dvíhala nad klenutým vchodom. Pri stavbe ústavu sa nešetřilo, a hoci veľa vzácnejších prvkov bolo dávno ukradnutých, zachovali sa niektoré časti krásnych kachličiek na stenách aj vitráže zdobiace tanečnú sálu. Samozrejme, teraz je to opustená ruina, väčšina okien je vytlčená a kusy múrov odpadli vinou úponkov invazívneho brečtanu.

Sarah vytiahla z tašky knihu a zadívala sa na čiernobielu fotografiu urobenú na konci devätnásteho storočia. *Ambergatský krajský ústav pre choromyseľných.*

Ambergatský krajský ústav pre choromyseľných bol postavený v rokoch 1870 – 1872 podľa projektu slávneho architekta sira Leonarda Grovesa s pôvodnou kapacitou 1 000 pacientov z oblasti Manchestru, Liverpoolu a Cheshire. V päťdesiatych rokoch 20. storočia v ňom bolo umiestnených viac ako 1 500 pacientov, čo malo za následok vážne preplnenie kapacity. V roku 1925 bol premenovaný na Ambergatskú nemocnicu pre duševne chorých, čo sa stalo v súlade s národnou snahou o zmenšenie stigmy spojenej so slovami *ústav pre choromyseľných*. Ďalšiu zmenu názvu spôsobil zákon o duševnom zdraví z roku 1959, podľa ktorého sa mali slová *duševne chorý* odstrániť z názvov všetkých nemocníc. Ambergatská nemocnica zavrela svoje brány v roku 1997 a odvtedy sú niektoré časti opustenej budovy terčom podpaľčov a vandalov.

Na stránku dopadlo niekoľko kvapiek dažďa, preto strčila knihu naspäť do tašky, až potom pokračovala po dlhej príjazdovej ceste. Došla ku kovovej bezpečnostnej zátarase a pozrela sa na tabuľu, ktorá ľudí upozorňovala, aby ďalej nešli. Písalo sa

na nej, že priestor je strážený dvadsaťštyri hodín denne, a bol na nej obrázok agresívne vyzerajúceho nemeckého ovčiaka, ktorému z dlhých tesákov kvapkali sliny. Neboli tam však nijaké psy. Bol to len obrázok na zastrašenie. Navyše pozemok sporadicky strážil starec, o ktorom sa šepkalo, že to je bývalý pacient. Potíkal sa okolo budovy, občas nadával alebo zovretou pästou mával na každého, kto sa odvážil ignorovať tabule.

Sarah nadvihla zátarasu z betónovej základne a pretisla sa cez úzku škáru. Chvíľku počkala, poobzerala sa po pozemku a zadržala dych, aby ľahšie začula akýkoľvek neznámy zvuk. Vánok ševelil v listoch na stromoch a holub potichu zahrkútal svojej partnerke, ale inak nezachytila nič. Bezpečnostné opatrenia na tomto mieste sú vážne na smiech.

Kráčala po trávniku zarastenom burinou, vysoké steblá mokrej trávy jej siahali až po stehná, kým nedošla ku kameným schodom, ktoré viedli k hlavnému vchodu. Chytila sa kedysi krásne zdobeného zábradlia, ktoré medzičasom zhrdzavelo a teraz je naň smutný pohľad, a vyšla k čiastočne zadebneným vchodovým dverám, na ktoré nejaký vtipkár namaľoval žiarivo červený pentagram. Potlačila prehnuté dvere, ktoré sa bez odporu poddali. Prekročila prah a vošla na chodbu.

Vnútri prevládala atmosféra rozkladu. Steny pokrývala pleseň, na podlahe boli holubie výkaly. Vzduch bol nasiaknutý močom, a tak si okamžite zakryla nos. Rozbité fľaše, cigaretové ohorky a zvyšky po opekačke boli jasné stopy toho, čo sa tu odohralo. Hoci teraz sa na tomto mieste stretávajú unudení tínedžeri, môže si len predstavovať, aké hrôzy sa odohrávali medzi týmito stenami. Jej otec však má informácie z prvej ruky. Rozčuľovalo ju, že sa o ne odmieta podeliť.

Nechtóm poškrabala po odlupujúcej sa farbe na zábradlí a obzrela si schodisko. Drevená podlaha bola prehnutá, preto

by bolo šialenstvo, keby sa po ňom pokúsila vyjsť. Pred ňou boli dvojkrídlové lietacie dvere. Pánty zaškrípali, keď do nich zatlačila, a odrazu sa dívala na zdanlivo nekonečnú chodbu. Omietka opadávala z múrov a podlaha bola plná triesok. Čupla si, z tašky vybrala plánik budovy a vystrela ho na zemi. Bolo tam viac ako šesť kilometrov chodieb, preto pristúpila k metodickému prieskumu budovy. Miesta, ktoré už prezrela, označila na plániku zvýrazňovačom.

Keď sa zorientovala, vopchala plánik do tašky a vybrala zápisník. Cez diery medzi trámami stekala dažďová voda, ktorá ešte zvýrazňovala plesňový zápach a celkový prehnitý vzhľad opustenej budovy. Okrem pravidelného kvapkania vody tam bolo ticho. Striaslo ju a kradmo sa obzrela dookola. Nikdy si nezvykne na strašidelné steny so znepokojivými grafitmi, na desivé chodby a dávno pochované tajomstvá, ktoré podľa jej otca nemajú uzrieť svetlo sveta.

Keď začula šuchot z jednej z bočných miestností, zmeravela. Potkany. Už sa s nimi stretla a bez ohľadu na to, koľko rás si vravela, že sa jej boja viac ako ona ich, nepomohlo to. Stále nenávidí tie cupkajúce obludy s holými chvostmi a malými čiernymi očami. Zadupala, a hoci sa cítila trochu hlúpo, aj na ne zakričala, aby sa pobrali kadeľahšie. Znova zavládlo ticho. Pousmiala sa. *Ale som im dala!* No keď sa chystala otvoriť dvere do miestnosti, ktoré nakrivo viseli na pántoch, a pozrela sa do temnoty priestoru bez okien, začula to znova. Šuchot nôh, ktorý bol priveľmi hlasný na to, aby ho spôsobil potkan. Sťažka preglgla. „Haló. Je... je tu niekto?“

Z tmy sa vynorila postava v kapucni a vykročila k nej s predpaženými rukami ako zombia. S úľavou vydýchla. „Nathan, ty prekliaty idiot! Chceš mi spôsobiť infarkt?“

Stiahol si kapucňu a uškrnul sa. „Prepáč, neodolal som.“

Amy nevedela, čo si má zbalíť, a nevedela ani to, ako dlho bude preč. Koľko nohavičiek bude potrebovať, koľko kníh si má vziať? Kufor ležal na posteli, jeho hnedé kárované vnútro už bolo vyblednuté. Podišla k toaletnému stolíku, zobrala maminu kefu na vlasy a prstami prešla po mäkkých štetinách. Veľa hodín mame kefovala gaštanové kučery, až kým sa nelskli. Vtedy boli také žiarivé, že sa jej zdalo, že z nich na ňu hľadí jej odraz. Prešla si kefou po hlave a jej zelektrizované vlasy zapraskali a zdvihli sa. Vedela, že nikdy nebude taká krásna, ako bola mama, ale to neznamená, že by sa nemala usilovať, najmä dnes. Kefa a zrkadielko boli svadobný dar od jej otca a Amy vedela, ako veľmi si ho mama cenila.

Zrak jej spočinul na zlatých prenosných hodinách, ktoré stáli na kozubovej rímse. Podišla k nim a zobrala obraz namalovaný vodovými farbami, ktorý bol opretý za nimi. Znova sa udivene zahľadela na jemné ťahy štetca, ktoré vytvorili túto podnetnú maľbu. Odtiene zlatej, červenohnedej, okrovej a sivozelenej boli skombinované tak, aby vytvorili živú krajinku. Vždy keď sa na ňu pozrela, jej vyrazilo dych, lebo dokonca aj teraz v nej objavila niečo nové. Začula zdola kričať otca, preto rýchlo hodila maľbu na oblečenie a do kufra pridala ešte niekoľko maličkostí. Potom zavrela veko a zapla spony.

„Amy, si pripravená?“

S kufrom v ruke stála navrchu schodiska. „Už treba ísť? Myslela som si, že by sme sa predtým mohli naobedovať.“

Peter Sullivan hľadel na dcéru a po tvári mu prebehol záblesk podráždenia. „Amy, prosím, nesťažuj si to.“ Jeho hlas bol unavený, v každom slove bolo počuť lútosť.

So zastonaním položila kufor na bok a strčila ho dole schodmi. Zletel po nich ako sane, a keď pristál pod schodiskom, otec musel odskočiť. Zišla dolu a zdvihla kufor. Stojí to ešte za jeden pokus. Nemieni mu to uľahčiť. „Je to naozaj nevyhnutné?“

Všimla si, že sa pozrel na kuchynské dvere, a tak nasledovala jeho pohľad k miestu, kde stála Carrie a oboma rukami zvierala veraje. Kým sa na ňu obaja dívali, prekrížila si ruky cez prsia. Zjavne nemá náladu na škriepku. „Amy, je to jediný spôsob. Iba ak by si chcela, aby som na teba podala trestné oznámenie.“ Jej nežný hlas bol v úplnom rozpore s jej vzdorovitým postojom.

„To nebude potrebné, drahá.“ Peter to povedal pevným hlasom, ale keď ju išiel pobožkať na rozlúčku, nežne jej zastrčil za uši blondáve kučery a pohladil ju po líci. Potom ju chytil za plecia a pobožkal ju na čelo. Jeho pery sa niekoľko sekúnd dotýkali jej pokožky. Amy sa nedokázala dívať na ich dôvernosi, otvorila vchodové dvere a zišla po chodníku.

Pri cestovaní jej vždy bývalo nevoľno, a keď zastavili pred bránou Ambergatu, zdvihol sa jej žalúdok. Prehltla sliny, ktoré sa jej nahrnuli do úst, a predstavovala si, že zahryzla do citróna. Niekde počula, že predstava horkosti na jazyku potláča nutkanie na vracanie. Nepomohlo to. Po hrboľatej príjazdovej ceste šiel otec prirýchlo a tlmíče na jeho aute značky Morris Minor nedokázali zmierniť nárazy výmoľov. No už stál pri jej dverách a otváral ich. Akoby sa nevedel dočkať, kedy sa jej zbaví. Podal jej ruku, ale odstrčila ju a vystúpila z auta sama a s takou

dávkou dôstojnosti, na akú sa zmohla. Okolo vozidla sa ešte vznášal dym z výfuku, a tak si zakryla ústa rukávom.

„Si akási bledá,“ oznámil jej a vzal kufor. „Cítiš sa dobre?“

Zazrela naňho a ignorovala jeho hlúpu otázku. Samozrejme, že sa necíti dobre. Ako môže byť taký necitlivý?

V nemocnici sa jej nevoľnosť ešte väčšmi vystupňovala. Zá-
pach dezinfekcie sotva dokázal zakryť niečo, čo nevedela s is-
totou pomenovať, no predpokladala, že to je stuchnutý tuk na
vyprážanie. Cez hrkotanie porcelánu začula kohosi stonať. Naj-
prv to bolo tiché kvílenie, ktoré sa vystupňovalo až do crescen-
da. V myšlienkach sa vrátila do dní prežitých na farme a k spo-
mienke na starého býka, ktorý trpel bolestivou zápchou. Ani
on neryčal tak veľmi ako tento neznámy človek. Naozaj je toto
všetko nevyhnutné? Otočila sa k otcovi.

„Možno jestvuje iný spôsob. Chcem povedať...“

Hoci hovoril jemne a so súcitom, jeho slová jej dali jasne na-
javo, že ho neprehovorí. „Amy, je to pre tvoje dobro a to je po-
sledné, čo k tomu poviem.“

„Ale...“

„Amy, prosím. Lúbim ťa, vždy ťa budem ľubiť, ibaže potre-
bujes pomoc.“ Stisol jej ruku a zaryl do nej nechty. Ešte nikdy
voči nej neprejavil taký stupeň fyzického násilia. Jeho chladné
a suché oči len potvrdili, že nemá zmysel ďalej sa s ním prieť.

Oddelenie sa odomklo s hlasným štrnganím kľúčov a mladá
sestrička im naznačila, aby vošli.

„Som sestra v zácviu Crosbyová,“ predstavila sa. „Posta-
rám sa o vaše prijatie. Prosím, nasledujte ma.“

Amy sa zadívala na dlhé oddelenie, ktoré sa pred ňou roz-
prestieralo. Videla postele v kovových rámoch, sotva širšie než
rakvy, okná boli zamrežované hrubými tyčami. Dusivá atmosfé-
ra zúfalstva a beznádeje jej sťažovala dýchanie a odrazu pocítila

nutkanie vybehnúť von a zhlboka sa nadýchať čerstvého vzduchu – toľko, aby jej vystačil dovtedy, kým bude musieť zotrvať na tomto mieste. Cítila, že sa jej zmocňuje panika. Začala sa šteklením na prstoch nôh a pomaly a vyrovnane stúpala ako ortuť v teplomere. Vedela, že neprestane, kým nedosiahne bod varu. Otočila sa, aby sa ešte raz porozprávala s otcom, aby apelovala na jeho citlivú stránku, na tú, ktorú mal pred tým, než ho zatvrdila. Nie je to spravodlivé, veď neurobila nič zlé. Prečo ju nikto nepočúva? „Kde je môj otec?“ spýtala sa mladej sestry.

Sestrička sa dívala na zem, zaváhanie v jej odpovedi prezradilo, ako nepríjemne sa cíti. „Už... už odišiel.“

„Čože? Nie! Došlo k príšernému omylu, vôbec by som tu nemala byť. Prosím, musíte mi veriť! Všetko je to jej vina.“

Vytrhla kufor z ošetrovateľkinho zovretia a vrhla sa k dverám, no pošmykla sa na vyleštených parketách a prevrhla vozík plný liekov. Keď chytila kľučku a otočila ňou, lapala po dychu. Vlhké dlane sa jej kĺzali na kove, dvere sa otriasali v ráme, ale tvrdošijne zostávali zavreté.

Na plece jej dopadla pevná ruka. Vykrikla v šoku a od bolesti. „Nedotýkajte sa ma!“ Vyšmykla sa a nechty strčila do medzery medzi dverami a zárubňou. Usilovala sa ich vypáčiť. Vtedy začala kričať. „Pomoc! Pomoc! Nemôžem... nemôžem dýchať, pustite ma, musím ísť domov!“ Padla na kolená a kričala cez škáru pod dverami. „Nemôžeš to spraviť! Otec... vráť sa... Prosím.“

Zrak sa jej zahmlieval a zakrádajúca sa tma ju dusila. Vedela, že ju obchádzajú mrákoty. Na chvíľku prestala kričať. Ako jej napadlo také zastarané slovo? Dámy vo viktoriánskom období obchádzali mrákoty, keď sa cítili na odpadnutie. Uvažovala, či tu majú čuchaciu soľ, a práve o ňu chcela požiadať, keď pocítila ostré pichnutie v ramene, po ktorom nasledovala tupá bolesť a buchnutie, keď jej hlava narazila na parkety.